

Sygn. akt III AUa 1850/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 czerwca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Małgorzata Woźnowska-Gallos (spr.)
Sędziowie	SSA Krystyna Merker SSO del. Ewelina Kocurek - Grabowska
Protokolant	Aneta Szafruga

po rozpoznaniu w dniu 12 czerwca 2013r. w Katowicach

sprawy z odwołania H. K. (H. K.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji ubezpieczonego H. K.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Katowicach

z dnia 5 lipca 2012r. sygn. akt XI U 5/10

oddala apelację.

/-/SSO del. E. Kocurek-Grabowska /-/SSA M. Woźnowska-Gallos /-/SSA K. Merker

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 1850/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 10 listopada 2009 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił ubezpieczonemu H. K. prawa do emerytury, powołując się na przepis art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie tekst jednolity Dz. U. z 2009 roku nr 153 poz. 1227

ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Organ rentowy podniósł, że nie uznał okresu zatrudnienia od dnia 14 stycznia 1985 roku do dnia 30 kwietnia 1985 roku w Elektrociepłowni (...) S.A., ponieważ stanowisko pracy wymienione w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 12 marca 2009 roku (maszynista kotła-palacz) jest niezgodne z stanowiskiem wymienionym w wykazie (maszynista kotła). Nadto nie uznano okresu zatrudnienia od dnia 1 września 1974 roku do dnia 31 grudnia 1975 roku w Elektrowni (...) S.A. z uwagi na brak świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Odwołanie od przedstawionej decyzji wniósł ubezpieczony H. K. zarzucając błąd w ustaleniach faktycznych niezgodnych z rzeczywistym stanem poprzez niezaliczenie na poczet pracy w szczególnych warunkach następujących okresów zatrudnienia: od dnia 1 września 1974 roku do dnia 31 grudnia 1975 roku w Elektrowni (...), od dnia 14 stycznia 1985 roku do dnia 30 kwietnia 1985 roku w (...) T., od dnia 14 kwietnia 1983 roku do dnia 28 grudnia 1984 roku w Przedsiębiorstwie (...) w T..

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie

Wyrokiem z dnia 5 lipca 2012 roku sygn. akt XIU 5/10 Sąd Okręgowy w Katowicach - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych XI Wydział Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że ubezpieczony wiek 60 lat osiągnął dnia 28 sierpnia 2011 roku, nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego, na dzień złożenia wniosku nie pozostawał w stosunku pracy, natomiast na dzień stycznia 1999 roku udowodnił 20 lat, 10 miesięcy i 3 dni okresów składkowych oraz 6 lat, 4 miesiące i 9 dni okresów nieskładkowych.

Nadto z dokonanych przez Sąd Okręgowy ustaleń wynika, iż ubezpieczony od 1 września 1974 roku do 31 grudnia 1975 roku odbywał staż w Elektrowni (...) S.A. na stanowisku referenta technicznego w Wydziale Wytwarzania. Przydzielony został do świadka E. O. celem przyuczenia do zawodu. Ubezpieczony asystował świadkowi w jego zawodowych czynnościach, wynikających z pełnienia funkcji zastępcy Kierownika Oddziału Kotłowego i Inspektora Nadzoru Remontów Kotłów i Urządzeń Kotłowniczych. H. K. wykonywał wówczas jedynie drobne pomocnicze prace nie wykonując żadnych czynności kontrolnych ani prac montażowych. Sąd I instancji wskazał, że powyższe ustalenia znalazły potwierdzenie w zeznaniach świadków: E. O., W. F. oraz A. P.. Następnie Sąd Okręgowy, opierając się na zgromadzonej dokumentacji oraz zeznaniach świadków: M. S., W. W. oraz C. J. ustalił, że w okresie od 14 kwietnia 1983 roku do 28 grudnia 1984 roku ubezpieczony zatrudniony był w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. na stanowisku kierownika zakładu cieplnego w C. i T.. Jak ustalono była to praca koncepcyjna polegająca na opracowywaniu projektów, planów, remontów, przeglądów, napraw i konserwacji, planów gospodarczych według wytycznych OZEC, prowadzeniu wszelkich dokumentacji dotyczącej działalności zakładu cieplnego. Polegała ona również na instruowaniu i szkoleniu podległych pracowników, nadzorze przy likwidacji awarii, niedogrzewań zgłaszanych przez odbiorców zgodnie z ustalonym planem. Prace związane z dokumentami ubezpieczony wykonywał w biurze natomiast nadzór remontowy i eksploatacyjny wykonywał w terenie.

Sąd Okręgowy w celu ustalenia czy zajmowane powyżej przez ubezpieczonego stanowisko można zaliczyć do stanowiska pracy wykonywanej w szczególnych warunkach Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu BHP M. K.. Na podstawie opinii z dnia 26 sierpnia 2011 roku Sąd ustalił, że wskazanej pracy nie można zaliczyć do I kategorii zatrudnienia. Nie można bowiem przyjąć, że w pełnym wymiarze godzin była to praca o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagająca wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

W dalszej kolejności Sąd I instancji ustalił, że w okresie od 14 stycznia 1985 roku do 30 kwietnia 1985 roku H. K. pozostawał w zatrudnieniu w Przedsiębiorstwie Państwowym (...) w T. na stanowisku maszynista kotła - palacza a okres ten, co wynika z dokumentów zgromadzonych w niniejszej sprawie, został zaliczony ubezpieczonemu przez organ rentowy do pracy wykonywanej w warunkach szczególnych.

Zdaniem Sądu Okręgowego ubezpieczony H. K. w toku postępowania sądowego nie udowodnił żadnego nowego okresu wykonywania pracy w warunkach szczególnych, który podlegałby doliczeniu do już ustalonego okresu 13 lat i 2 miesięcy stażu pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach.

Odnosząc się do okresu od 1 września 1974 roku do dnia 31 grudnia 1975 roku Sąd I instancji stwierdził, że w okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy nie budzi wątpliwość, iż podczas stażu w Elektrowni (...) S.A na stanowisku referenta technicznego w Wydziale Wytwarzania, H. K. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy nie wykonywał pracy wskazanej

w pozycji 24 działu XIV wykazu A załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku nr 8 poz. 43 ze zm.). Sąd Okręgowy argumentował, że ubezpieczony nie dokonywał zarówno kontroli i dozoru na wydziałach w których jako podstawowe wskazane są prace wymienione w wykazie. Podniesiono, iż ubezpieczony przebywał na takich wydziałach niemniej jednak przyuczał się do samodzielnej pracy.

Według Sądu pierwszej instancji okres zatrudnienia ubezpieczonego od 14 kwietnia 1983 roku do 28 grudnia 1984 roku w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. na stanowisku kierownika zakładu ciepłego

w C. i T. nie może być również zaliczony do wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Wskazując na zeznania świadków Sąd Okręgowy stwierdził, że ubezpieczony część swoich obowiązków wykonywał w biurze pozostały czas pracy spędzając na wykonywaniu nadzoru w zakładzie gdzie występują różne szkodliwe czynniki oraz inne zagrożenia fizyczne. Odnosząc się do opinii biegłego Sąd wskazał,

że nie jest możliwym określenie zakresu czynności ubezpieczonego w rozbiciu

o wykonywanie zadań na zmianach produkcyjnych na zajmowanym stanowisku oraz na nadzorowaniu poszczególnych robót. Zatem niemożliwym jest określenie w jakim rozmiarze czasowym ubezpieczony faktycznie był narażany na szkodliwe warunki.

Sąd pierwszej instancji powołał się na art. 184, art. 32 ustawy z dnia

17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie tekst jednolity Dz. U. z 2009 roku nr 153 poz. 1227

ze zm.) i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku nr 8 poz. 43.).

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji.

Apelację od wskazanego wyroku wniósł ubezpieczony.

Wnoszący środek odwoławczy zaskarżył opisany wyrok w całości. Podstawą apelacji uczynił zarzut wadliwości ustaleń Sądu jakoby jego praca

w spornych okresach nie miała charakteru pracy stałej i w pełnym wymiarze lub by polegała jedynie na asystowaniu przełożonemu, który taką pracę wykonywał. Zdaniem skarżącego Sąd I instancji nie rozważył wszechstronnie zebranych dowodów i pominął charakterystykę pracy w warunkach szczególnych -polegających na nielimitowanym czasie pracy związanym z koniecznością likwidowania awarii i pilnych remontów, co wymagało pracy w godzinach nadliczbowych częstszych aniżeli czynności biurowe co oznacza,

że przebywanie w związku ze zwykłymi czynnościami pracowniczymi

w warunkach szkodliwych trwało poprzez czas pełnego etatu. W oparciu o przedstawiony zarzut skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku

i przyznanie mu prawa do emerytury, albo o uchylenie zaskarżonego wyroku
i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

W pierwszej kolejności ubezpieczony wskazał, że od 31 sierpnia 1974 roku do 30 listopada 1974 roku to okres stażowy jako referent techniczny. Okres od 1 grudnia 1974 roku do 31 grudnia 1974 roku to okres dalszego szkolenia i równoczesnego wykonywania samodzielnych zadań jako starszy referent techniczny. Zdaniem apelującego w uzasadnieniu Sądu I instancji niesłusznie stwierdzono, iż cały ten okres był okresem stażu. Argumentował, że stwierdzenie, iż asystował jedynie mgr inż. E. O. w jego zawodowych czynnościach oraz wykonywał drobne prace pomocnicze nie wykonując żadnych czynności kontrolnych byłoby adekwatne dla odbywającego praktykę studenta lecz nie dla inżyniera zatrudnionego na pełnym etacie. Zdaniem skarżącego, powyższe ustalenie nie znalazło żadnego potwierdzenia w zeznaniach świadków, którzy między innymi stwierdzili:

- Pani W. F. będąca w tym czasie referentem technicznym Działu Kotłowego i wykonująca typowe dla jej stanowiska prace biurowe jednoznacznie i dobitnie stwierdziła, że jej praca i prace ubezpieczonego diametralnie się różniły a głównym miejscem pracy ubezpieczonego była Kotłownia, a nie biuro,

- Pan A. P. brygadzysta remontu urządzeń pomocniczych kotłowni, wyraźnie stwierdził, że wydawał pracownikom brygad polecenia ustnie i kontrolował przebieg realizacji zadań remontowych na stanowiskach pracy,

- zeznania przełożonego ubezpieczonego mgr E. O. nie budzą wątpliwości co do rzeczywistego charakteru jego pracy.

Od siebie ubezpieczony dodał, iż już w okresie stażu jego czas pracy nie był limitowany, wraz z inżynierem O. wielokrotnie do godzin wieczornych byli w pracy załatwiając prawidłowy przebieg remontu kotłów i urządzeń pomocniczych czasem z przedstawicielem Dozoru Technicznego, czasem z szefostwem firmy świadczącej usługi remontowe. Ubezpieczony argumentował, że poza pierwszym okresem tzw. dwutygodniowego zapoznawania się z Elektrownią, osobami, usytuowaniem poszczególnych działów i ogólną charakterystyką ich pracy od początku kolejnego remontu wszedł w tryb pracy inspektora nadzoru. Skarżący wskazywał, że dzień pracy rozpoczynał o godzinie 7.00 przebrany w ubranie robocze, będące jego stałym atrybutem. Przyznał, że uprawnienia dozоровe otrzymał gdzieś w połowie 1975 roku i do tej pory nie mógł samodzielnie wystawiać poleceń pisemnych na pracę. Dodał, iż wszystkie decyzje strategiczne podejmował oczywiście inżynier O. lecz od już drugiego remontu średniego kotła kazał mu wyznaczać zakresy remontu na poszczególnych odcinkach, które często sprawdzał. Ubezpieczony zaznaczył, że z racji swoich innych obowiązków wynikających z funkcji zastępcy kierownika Działu Kotłowego wykonywał czynności kontrolne i podejmował samodzielnie decyzje w zakresie, w którym już był pewny swojej wiedzy praktycznej. Apelujący podniósł, iż w spornym okresie otrzymywał dodatki do pensji za pracę w warunkach szkodliwych, za pracę w warunkach uciążliwych, pracę w warunkach niebezpiecznych dla życia i zdrowia. Następnie ubezpieczony wskazał, że w zakresie zatrudnienia w (...) T. sporny okres pracy to od 14 kwietnia 1983 roku do 30 listopada 1983 roku – kier. (...) C. obejmujący również B. i P.. Od 1 grudnia 1983 roku do 28 grudnia 1984 roku kierownik (...) nr(...)w T.. Ubezpieczony argumentował, iż ustawodawca wiedząc, że część obowiązków pracowników kierownictwa i dozoru musi być wykonywana w biurze, nigdzie nie określa czy ma to być dwie, trzy lub pięć godzin. Podnosił, że był zatrudniony na pełny etat i nie powierzono mu innych obowiązków niż te wynikające z charakteru zatrudnienia. Uzasadniał, iż rzadko zdarzało się aby wracał do domu przed godziną 20⁽⁰⁰⁾, natomiast w biurze spędzał co najwyżej 3-4 godziny tygodniowo. Jego podstawowym obowiązkiem było zapewnienie ciągłości dostaw ciepła i nadzór nad prawidłowym wykonaniem prac remontowych, modernizacyjnych oraz eksploatacyjnych a przy tym zapewnienie poprzez właściwą organizację pracy bezpieczeństwa podległych pracowników.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego jest niezasadna.

Sąd I instancji zastosował właściwe przepisy prawne, które przytoczył i przeanalizował w pisemnym uzasadnieniu wyroku. Sąd Apelacyjny w pełni przychylił się do ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd Okręgowy oraz do dokonanej przez Sąd I instancji wykładni przepisów.

Sąd Okręgowy w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy uznał, że wnioskodawca nie spełnił przesłanek warunkujących możliwość przyznania mu prawa do świadczenia emerytalnego z tytułu pracy w warunkach szczególnych, bowiem na dzień wejścia w życie ustawy emerytalnej, tj. na dzień 1 stycznia 1999r., nie legitymował się co najmniej 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu Okręgowego.

Zgodnie z treścią art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009r.

Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.) w zw. §2, 3 i 4 ust. 1 pkt 1 i 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) ubezpieczonemu - mężczyźnie urodzonemu po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura, jeżeli osiągnął wiek emerytalny (60 lat) oraz w dniu wejścia w życie ustawy emerytalnej

(1 stycznia 1999r.) osiągnął 25-letni okres zatrudnienia, a w tym co najmniej

15 lat stażu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze. Emerytura, o której mowa w cytowanych przepisach, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na dochody budżetu państwa. Według art. 32 ust. 1 ustawy emerytalnej ubezpieczonym będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1. Wiek emerytalny, o którym mowa

w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki na podstawie, których osobom przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Zgodnie z § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku nr 8 poz. 43) pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A stanowiącym załącznik do tego rozporządzenia stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy nabywa prawo do emerytury jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn oraz

- ma wymagany okres zatrudnienia wynoszący co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się zatem do ustalenia czy ubezpieczony spełnił konieczne przesłanki do nabycia emerytury określone

w art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach

i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie tekst jednolity Dz. U.

z 2009 roku nr 153 poz. 1227 ze zm.) a zatem rozstrzygnięcia czy posiada wymagane 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Ubezpieczony swoje prawo do emerytury postrzega przez pryzmat Działu XIV wykazu A poz. 24 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia

7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku nr 8 poz. 43).

Tymczasem rację ma Sąd Okręgowy stwierdzając, że w okolicznościach faktycznych przedmiotowej sprawy nie budzi wątpliwości okoliczność,

że podczas odbywania stażu w okresie od 1 września 1974 roku do 31 grudnia 1975 roku w Elektrowni (...) S.A. na stanowisku referenta technicznego

w Wydziale Wytwarzania H. K. stale i pełnym wymiarze czasu nie wykonywał pracy wskazanej w pozycji 24 działu XIV wykazu A. Rację ma Sąd I instancji odnosząc się do zeznań świadka E. O. (k. 137 akt sądowych) stwierdzając, iż ubezpieczony asystował wymienionemu podczas czynności kontrolnych, słuchał i się uczył. W ocenie Sądu Apelacyjnego również należy zgodzić się z stanowiskiem Sądu I instancji, że powyższe ustalenie znalazło swoje uzasadnienie w zeznaniach świadków: W. F.

i A. P..

Skoro brak jest świadectwa pracy w warunkach szczególnych,

z wskazanego spornego okresu, nazwa zajmowanego stanowiska przez ubezpieczonego w żaden sposób nie odpowiada tej o której mowa w pozycji 24 działu XIV wykazu A, a zeznania pozostałych świadków nie potwierdzają,

iż ubezpieczony wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracę

w warunkach szczególnych tym samym nie można zaliczyć ubezpieczonemu tego okresu do udowodnionego przed organem rentowym okresu 13 lat

i 2 miesięcy.

Odnosnie pozostałego spornego okresu, to w pierwszym rzędzie wypada zauważyć, iż nawet gdyby hipotetycznie przyjąć i zaliczyć ubezpieczonemu wskazane zatrudnienie od 14 kwietnia 1983 roku do 28 grudnia 1984 roku

w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. do wymaganych ustawą

15 lat to i tak mamy jedynie 14 lat 10 miesięcy i 14 dni.

Warto jednak zaznaczyć, że również zdaniem Sądu Apelacyjnego tak opinia biegłego z dnia 26 sierpnia 2011 roku, jak i zeznania świadków nie pozwalają na ustalenie, że ubezpieczony w wskazanym okresie wykonywał pracę o której mowa w pozycji 24 działu XIV wykazu A.

Skoro ubezpieczony nie udowodnił wymaganych 15 lat pracy

w warunkach szczególnych tym samym brak jest podstaw prawnych do przyznania mu spornego świadczenia w rozumieniu art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie tekst jednolity Dz. U. z 2009 roku nr 153 poz. 1227 ze zm.).

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

/-/SSO del. E. Kocurek-Grabowska /-/SSA M. Woźnowska-Gallos /-/SSA K. Merker

Sędzia Przewodniczący Sędzia

JM